

ที่ นศ ๐๐๒๓.๓/ว ๕๐๓๕

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๑๙ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง สรุปรสาระสำคัญบางประเด็น คำปาฐกถาพิเศษ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ หัวข้อ “เรียนรู้ สู่อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี”

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ และ นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปรสาระสำคัญบางประเด็น คำปาฐกถาพิเศษ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่า ได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพคเมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “เรียนรู้ สู่อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี”

ในการนี้ จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงขอส่งสรุปรสาระสำคัญบางประเด็น คำปาฐกถาพิเศษ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ หัวข้อ “เรียนรู้ สู่อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี” มาเพื่อให้บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ ผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงานส่วนท้องถิ่นได้รับทราบ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายขจรเกียรติ รักพานิชณ์)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
โทร.๐ ๗๕๓๕ ๖๑๔๔ ต่อ ๒๐ โทรสาร ต่อ ๒๕
www.nakhonlocal.go.th

ที่ มท ๐๘๑๖.๕/ว ๓๖๕๕

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

เรื่อง สรุปลสาระสำคัญบางประเด็น คำปาฐกถาพิเศษ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ หัวข้อ “เรียนรู้ สู่อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปลสาระสำคัญบางประเด็น คำปาฐกถาพิเศษฯ

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้เข้าร่วมการประชุมวิชาการการพัฒนาเด็กและเยาวชน
ในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพคเมืองทองธานี
จังหวัดนนทบุรี โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรง
ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “เรียนรู้ สู่อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี”

ในการนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงขอส่งสรุปลสาระสำคัญบางประเด็น คำปาฐกถาพิเศษ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑
หัวข้อ “เรียนรู้ สู่อาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี” มาเพื่อแจ้งให้ผู้บริหารและบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่นจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวี เสริมภักดีกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น

กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑ ต่อ ๔๐๓ โทรสาร ต่อ ๔๐๓

ผู้ประสานงาน นางประภาพร แก่นจันทร์ โทร. ๐๖๑ ๕๒๑ ๕๘๘๕

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะตามมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ได้อย่างทั่วถึง
เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายในปี ๒๕๖๕”

สรุปสาระสำคัญบางประเด็น

คำปาฐกถาพิเศษ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ

สยามบรมราชกุมารี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ หัวข้อ “เรียนรู้ สู่ออาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี”

วันเสาร์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

คุณภาพชีวิตที่ดี หมายความว่า การมีปัจจัยสี่ที่ดีพอสมควรแล้ว และมีเพิ่มขึ้นคือความเป็นอยู่ สุขสบายเป็นที่น่าพอใจ แต่การจะได้คุณภาพชีวิตที่ดีต้องสามารถหาเลี้ยงชีพได้ คือการมีอาชีพ และการจะมี อาชีพต้องเรียนรู้ ฝึกฝน จากครอบครัวจากพ่อ แม่ หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาจากครู และถ้าไม่มีความรู้ก็ต้อง ฝึกฝนต้องเรียนรู้ ในสมัยก่อน คำขวัญของนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นคือ ท่านจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้กล่าวไว้ ว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” หมายถึง อยากจะได้ความสุข อยากจะได้สิ่งที่ต้องการ หรืออยากจะได้ เงินที่จะมาบันดาลได้ ไม่ใช่ไปคดโกงเขา ไม่ได้ไปลักทรัพย์เขามา แต่ต้องทำงานเพื่อที่จะได้เงิน หรือสิ่งที่เรา ต้องการนั้นตอบแทน

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ท่านมีการจัดการศึกษาช่วงแรก เรื่องปฏิรูปการปกครอง คือการเร่งให้คนมีความรู้ตั้งแต่เด็กเล็กๆ อ่านออก เขียนได้ ทำเลขเป็น จนกระทั่งมี ความรู้ถึงขั้นประถม มัธยม และอุดมศึกษา สมัยนี้เป็นการอาชีวศึกษาวิชาชีพ เช่น โรงเรียนกสิกรรม แต่ก่อน กสิกรรมมีขั้นต้น ป. ๑ - ป. ๔ คือ เย็บปักถักร้อย หรือทำกับข้าว วิชาชีพตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๙๔ มีความชัดเจนจะแยกเป็นพุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษาหรือหัตถศึกษา จริยศึกษาฝึกรบมให้ถือประโยชน์ ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน แต่พื้นฐานคือซื่อสัตย์ ซื่อตรง ต้องมีศีลธรรม อันติงาม ส่วนพุทธิศึกษา สติปัญญา ความรู้ความสามารถ พลศึกษาคือ การทำกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ หรือหัตถศึกษาให้มีความขยันหมั่นเพียร การปฏิบัติงานรู้จักใช้มือปฏิบัติงานเพื่อเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพต่อไป เช่น ยุวเกษตร ๔ ก คือ ความรู้ วิชาการ ความรู้การฝึกสมองให้สมองคิดหาเหตุผลได้ หาความรู้ได้ การสร้างสรรค์พวกนี้ เรียกว่า ฝึกสมองหรือ ศีรษะ หรือว่าจริยศึกษาคือจิตใจ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบหรือความเอื้ออาทร มีจิตอาสา ส่วนพลศึกษา คือ การฝึกกายออกกำลังกายให้ถูกต้อง หรือเพื่อความสนุกสนานกีฬา ส่วนหัตถศึกษา ฝึกหัดเรื่องการใช้ฝีมือ เรียกว่าฝีมือ อย่างฝีมือแรงงานหรือการทำงาน และการฝึกฝีมือมีส่วนโดยตรงกับสมอง ต้องใช้สมองกับ มือที่สัมพันธ์กันให้ได้ สมัยรัชกาลที่ ๙ ทรงเห็นว่าความรู้มาจากการทำงานจริง ๆ ใช้มือประดิษฐ์สิ่งของ หรือ ช่วยสมองในการสั่งงาน ความสัมพันธ์ระหว่างสมองกับมือจะดี คือมีทักษะแล้วยังสร้างทัศนคติที่ดี ต่อมาเห็น คุณค่าการทำงานไม่รังเกียจว่าเป็นงานหนัก งานเบา งานใช้ความคิดหรือไม่ใช้ความคิดก็ไม่ดูถูก ก็หาเลี้ยงชีพได้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ เย็บผ้า ฝึกทำกับข้าว ไฟฟ้าช่างกลก็สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ความรู้วิชาชีพ มีความจำเป็น ทุกยุคทุกสมัย วิชาชีพเป็นพื้นฐานสำคัญของการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ แต่ในบางกลุ่มคนทั่วไปให้ ความสำคัญและความสนใจในการเรียนด้านนี้น้อย ปัจจุบันขาดแคลนฝีมือแรงงาน ก็พยายามเรียนเรื่องการฝีมือ ควบคู่กับความรู้ทางด้านวุฒิที่ศึกษานั้น จะทำให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมเป็นอย่างมาก บางประเทศ เรื่องการศึกษาเสริมวิชาทางด้านอาชีวศึกษาให้ระหว่างเรียน

โรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร พยายามพัฒนาเด็กและเยาวชน ในโครงการพัฒนาเด็กและ เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มลงทำตั้งแต่ ๒๕๒๒ เรื่องคนอดมื้อกินมื้อ คือพยายามให้นักเรียนลงทุนทำเกษตรด้วย ตนเอง นักเรียนอยู่ในครอบครัวเกษตรกร ไม่ได้เรียนเกษตรกรรม ไม่ได้เรียนวิชาการเกษตรสมัยใหม่ ก็จะ มีกรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ เพื่อแนะนำให้อาชีพต่อไปได้ เช่น

/กรมส่งเสริม...

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมบัญชีสหกรณ์ ส่งเสริมความรู้ทำวิชาชีพที่เป็นอาชีพอิสระ ทำด้วยตัวเองได้ นอกจากจะเรียนเฉพาะนักเรียนแล้ว ถ่ายทอดต่อในชุมชนและในครอบครัวของตัวเอง เป้าหมายในการพัฒนา จะทำในโรงเรียนให้เป็นแหล่งการศึกษาของชุมชน เช่น สถานีเลี้ยงปลาตาก สถานีเลี้ยงไก่ สถานีการปลูกผัก และ สถานีการสอนแต่งโม เป็นต้น ชาวบ้านมาเรียน หรือว่าการขยายผลให้มาเรียนในชุมชน เช่น โรงเรียนฟักไข่ได้ ฟักไข่เป็นลูกไก่ได้ก็ทำมาแล้วก็แจก มีเมล็ดพันธุ์ก็เอาไปแจกราษฎร

เป้าประสงค์หนึ่งที่ทางกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพสี่ภาค คัดเลือกศิษย์เก่ามาประจำอยู่ที่ศูนย์เป็นหลักสูตรระยะสั้นให้เรียนประจำประมาณปีหนึ่ง หลักสูตรค่อนข้างจะ เข้มข้น วิชาการเกษตร พืชผัก ขยายพันธุ์ไม้ ประมง สัตว์ปีก ช่างต่าง ๆ ช่างซ่อม ช่างไฟฟ้า ช่างกล ช่างเชื่อม เปิดโอกาสให้เรียนต่อสายสามัญ ตามโครงการศึกษานอกโรงเรียนด้วยอีกรูปแบบหนึ่ง คืออาจารย์จาก กรมอาชีวศึกษาขึ้นชื่อในขณะนั้น เริ่มต้นโดยวิทยาลัยเกษตร ต่อมาก็วิทยาลัยเทคนิค ไปช่วยอบรม ฝึกวิชาชีพ แก่ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่สนใจ รวมทั้งนักเรียน มุ่งเน้นประโยชน์ คือ

๑. การประกอบวิชาชีพเป็นหลักสูตรระยะสั้น คือให้ครูเรียนด้วยเพื่อจะได้ทบทวน

๒. การประดิษฐ์ แปรรูป ถนอมอาหาร ทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า ตัดผม ประดิษฐ์ต่อไฟฟ้า แก่เครื่องยนต์ ทำอิฐบล็อก

การทำร้านธงฟ้า เอาสินค้าของนักเรียนและชาวบ้านมาขายตั้งแต่ ๒๕๔๔ ปัจจุบันมี ๒๑ สาขา นักเรียนเริ่มฝึกหัดให้มีการค้าขายออนไลน์ในส่วนที่มีสัญญาณคอมพิวเตอร์มาถึง ซึ่งหากเทียบปัจจุบันการสอน นักเรียนในโรงเรียนให้ฝึกหัดทักษะที่เป็นพื้นฐานตั้งแต่เด็กเล็ก ระดับอนุบาล เรียกว่า อนุบาลหัตถกรรมมุ่งเน้น นักเรียนใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ใช้ฝีมือทำงานละเอียด ๆ ได้ แล้วก็ฝึกนิสัยความอดทน สมาธิ ความตั้งใจ ความชื่นชอบ ในศิลปะ เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความสร้างสรรค์หรือว่าการใช้ความคิดที่ได้พยายามเช่น หัตถภาพ ระบายสี หรือ ว่าการฟ้อนรำ การเล่นดนตรี ตอนนั้นนอกจากศิลปะ วาดเขียน ปั้น แล้วอยากให้เรียนดนตรี มีดนตรีพื้นเมือง ดนตรีไทย และดนตรีสากล เท่าที่จะหาเครื่องมือมาได้ เมื่อนักเรียนโตขึ้นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา พัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี มีผลต่อการทำงาน บางคนก็อาจจะเก่งเพราะว่าได้ช่วยผู้ปกครอง บิดา มารดา ในการทำและฝึกหัดทำ เช่น เรื่องของการทำบัญชี นักเรียนมาที่โรงเรียนสอนเรื่องสหกรณ์ จนกระทั่งได้ครูบัญชีอาสาสมัคร อายุ ๙ - ๑๐ ขวบ ที่อาสาสมัครสอนคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนในโรงเรียน ที่ตนเรียน และเป็นกิจกรรมหนึ่งในชั่วโมงเรียน

งานอาชีพวิชาการเกษตร เกษตรสอนทุกระดับ ให้นักเรียนทำการเกษตรอย่างยั่งยืน สิ่งที่ต้อง ศึกษาควบคู่กันไปคือเรื่องของการทำลายสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เพราะปัจจุบันนี้บางที่ เหมือนกับการทำการเกษตรกับการอนุรักษ์ทรัพยากรเป็นเรื่องที่ขัดกัน แต่ที่จริงแล้วก็ไม่ขัดกัน คือต้องพยายาม รู้ว่าตรงไหนกินได้ ตรงไหนที่ใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดหรือไม่ก็ทำลายให้น้อยที่สุด เช่น “สร้างป่า สร้าง รายได้” เป็นต้น นำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้อีก เช่น เศษผักผลไม้ก็เอามาทำปุ๋ย หรือว่าเป็นอาหารสัตว์ หรือ ทำอาหารกับศัตรูพืช การใช้โอง่าง ปีบ กระทะเก่า ๆ มาทำเป็นกระถางต้นไม้เรื่องขยะต้องเป็นเรื่องที่ต้องสอน ควบคู่กับเรื่องอาชีพ ปัจจุบันนี้ไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย ประเทศต่าง ๆ เรื่องขยะเป็นเรื่องที่ทำให้ชีวิตวิกฤต ทั่วโลก วิชาการเกษตรนี่ก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะว่าพื้นฐานของไทยคือการเกษตรกรรม ก็ถือว่าเป็นอาชีพหลักของประเทศไทย ถ้าขาดการสนใจก็จะมีปัญหาได้เพราะว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ ใช้ทรัพยากรมาก ใช้พื้นที่ ใช้น้ำ ราคาแพง แต่รายได้ที่เกิดจากการเกษตรกรรมนั้นน้อย หลายคนก็มีนโยบายว่า

/จะลดหรือ...

จะลดหรือย้ายคนจากภาคเกษตรกรไปอยู่ภาคอื่น

ปัจจุบันทั่วโลกพูดกันว่า เกษตรเพื่อความมั่นคง ทัวประเทศมีปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่สามารถจะหาของรับประทานจากภายนอกได้ การที่มีของรับประทานเองนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น ต่างประเทศถือว่าเรื่องนี้เป็นความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคง ความยั่งยืน ที่จะต้องมีไว้เองอย่างน้อยเป็นเหมือนกับธนาคารพืชพันธุ์มีเอาไว้ แต่ปัจจุบันนี้ก็มีปัญหามาก แม้กระทั่งเรื่องสารเคมีตกค้างเข้าไปในห่วงโซ่อาหารเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องระวังให้ดี

การถนอมอาหาร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อย่างน้อยมีหลักสูตรที่จะต้องมีเนื้อหาเอาวัตถุดิบมาแปรรูปมีกระบวนการทำให้ไม่ให้เน่าเสีย การเกษตรที่ถูกต้อง ไม่มีสารพิษออกมาหรือว่าทำอย่างถูกวิธี ทำกันเป็นทีม ที่เรียกว่า กระบวนการสอนให้ทุกคนทำแปรรูปและถนอมอาหาร ทำแปลงเกษตร การประดิษฐ์ การประกอบอาหาร การตัดเย็บเสื้อผ้า การปักผ้า การตัดเย็บเสื้อผ้า มีร้านธงฟ้า มีคนมาเที่ยวตามหมู่บ้าน การทำอาหาร ทำของที่ระลึก เป็นรายได้ ศิลปหัตถกรรมส่วนใหญ่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน บางที่มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นักเรียนก็มาหัดทำฝึกศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชนและรักษาศิลปวัฒนธรรม ถ่ายทอดให้แก่เด็กรุ่นหนึ่งไปสู่อีกหนึ่ง เช่น การปักผ้าหยากร คนที่ทอผ้าเป็นผู้ฝึกหัดให้ มีผู้มีความรู้รุ่นคุณย่า คุณยายสอน ต่อมาก็มีอาจารย์มหาวิทยาลัยมาช่วยออกแบบใช้วัสดุต่าง ๆ มาเพิ่มมูลค่า เป็นการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม การก่อสร้างงานช่างกล งานซ่อมเครื่องมือไฟฟ้า เครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในครัวเรือนก็ทำเองได้

การเลี้ยงปลาสวยงาม เอกสารทางวิชาการของหน่วยงานต่างประเทศเขาบอกว่า กลุ่มแม่น้ำโขงที่มีคนจนมากไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย และกลัวอาหารโปรตีนไม่พอ พยายามเร่งเลี้ยงปลา สมัยรัชกาลที่ ๙ พยายามเร่งจากปลาหมอ เป็นปลานิล เป็นที่แพร่หลายกันทั่วประเทศ และในต่างประเทศ ทดลองที่โรงเรียนต่าง ๆ ในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอนเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลาสวยงาม ปลาช่อน เพื่อประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้ ตอนนี้งานทำปลาสวยงามประกอบอาชีพสุจริตเป็นธุรกิจ โรงเรียนเหล่านี้ตั้งชมรมปลาสวยงาม ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ มัธยมศึกษา ๑ - ๓ มีความรู้เรื่องปลา ตู้ปลา ความสะอาด การให้อาหาร การคัดเลือกปลา กรมประมงช่วยเหลือให้ความรู้และวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องมี บ่อปลา ปิมน้ำ ปิมนม เด็กมีความรู้และทักษะ เช่น เลี้ยงปลา หางนกยูง เลี้ยงปลากัดเป็น บางคนก็จัดเป็นปลา ที่ระลึกสร้างรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียนได้เป็นแหล่งเรียนรู้ การเพาะพันธุ์ปลาสวยงาม จนกระทั่งนักเรียนถ่ายทอดความรู้ให้กับคนที่มาเยี่ยมชมได้ นักเรียนมีความรับผิดชอบจิตใจอ่อนโยน เอื้ออาทรต่อสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

การจัดสวนถาดเป็นงานอาชีพและเหมาะสมกับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงเรียนในเมืองไม่ต้องใช้พื้นที่เยอะ นักเรียนได้ฝึกออกแบบ ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ฝึกสมาธิ ฝึกความอดทน

การฝึกอาชีพ กับการทำธุรกิจควบคู่กับการสอนจริยธรรม เมื่อมีผลิตภัณฑ์ก็ค้าขาย โรงเรียนตั้งร้านค้าสหกรณ์ นักเรียนฝึกทำธุรกิจค้าขาย ในเรื่องสหกรณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๙ ว่าการทำงานมีคนเดียว ฝ่ายเดียวไม่สามารถที่จะมีทุนมีแรงงานได้ ไม่มีความสามารถ ไม่มีความรู้ ความคิดที่จะทำงานใหญ่ได้ รวมกันถึงจะดี ชื่อของรวมกันชื่อจะถูก ชื่อเหมาโหลจะถูกกว่า ซึ่งเริ่มในโรงเรียนถิ่นทุรกันดาร ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ จนทุกวันนี้ ฝึกฝนเด็กใกล้ชิดกับระบบ พอโตขึ้นก็เข้ากลุ่มสมาชิกสหกรณ์ของหมู่บ้านของจังหวัด ต่อไปก็จะเป็นคนที่มีประสิทธิภาพเพราะว่ามีเทคนิคต่าง ๆ ต้องทำในเรื่องชื่อวัตถุดิบ สินค้าการผลิต สินค้าอุปโภค สินค้าบริโภค ประหยัดและทำได้ดีกว่า สำหรับการทำงานด้านเกษตร ก็เอาสินค้าเกษตรเหล่านี้

/ขายเข้าร้าน...

ขายเข้าร้านค้าสหกรณ์ เด็กได้รู้จักทำบัญชี รู้จักได้แย่งกันว่าจะพัฒนาสหกรณ์อย่างไร เป็นการฝึกประชาธิปไตย ซึ่งนักเรียนได้ทำบัญชีมาแล้ว

การทำงานเพื่อพัฒนากลุ่มชุมชนก็ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น เวลานั้นนอกจากกลุ่มสหกรณ์ การเกษตร มีกลุ่มการอนุรักษ์วัฒนธรรม มีกลุ่มอาชีพทั้งหมด ๑๓๔ กลุ่ม ทั่วประเทศ สมาชิกประมาณ ๓,๓๔๒ คน เช่น กลุ่มเครื่องเงินบ้านเขาวัง นครศรีธรรมราช ตำบลหินนอก อำเภอธวัชบุรี เป็นกลุ่มที่มีการเชื่อมโยง การปูพื้นฐานงานอาชีพ พึ่งพากันในปี ๒๕๕๔ สมาชิกศิษย์เก่าสมาชิกบ้าน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านเขาวัง ส่วนมากเป็นชาวบ้านช่วยฝึกในเรื่องเครื่องเงิน ถูเงิน วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช ช่วยฝึก และร้านธงฟ้ามาช่วยเรื่องต้นทุน เครื่องจักร เครื่องมือ วัตถุดิบ แล้วก็รับซื้อ ใช้พื้นที่ในโรงเรียน มีอาคารที่สร้างในโรงเรียนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนายาวสามัคคี ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัด ฉะเชิงเทรา มีการปลูกพืชสมุนไพร ทำแชมพู ครีมนวด ครีมขัดผิว กลุ่มทอผ้า บ้านนาดี ตำบลโพธิ์ตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เช่น กลุ่มถักทอผ้า กลุ่มทอผ้า ตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด เป็นพวกชนเผ่ากะเหรี่ยง การทอผ้าจากสีธรรมชาติพัฒนาจนกระทั่งสีสดใสเหมือนสีเคมี แล้วก็มาแปรรูปเพิ่มมูลค่า การส่งเสริมแปรรูปพริกกะเหรี่ยงในรูปแบบพริกอบแห้ง บรรจุกล่องพลาสติก และขวดแก้ว แล้วมาขายที่ร้านธงฟ้าสาขาต่าง ๆ การประกอบวิชาชีพส่วนมากจะขาดผู้มีความชำนาญที่จะมาสอนได้ ยกตัวอย่าง บางคนประสบความสำเร็จ เช่น นายรุ่งทิว อดินญา ดีไร ซึ่งเป็นนักเรียนในสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากจังหวัดสระแก้ว เข้ามาเรียนต่อมัธยมศึกษาสงเคราะห์ จันทบุรี ต่อสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ คณะบัญชี อาชีวศึกษา พิษณุโลก ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พาณิชยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก สำเร็จ การศึกษาปริญญาตรี แม่ใจ เชียงใหม่ ก็มาทำงานให้ที่โครงการพักหนึ่ง เวลานี้ไปทำงานที่บริษัท เป็นเจ้าของกิจการขนส่งสินค้าได้รับทำบัญชีอิสระ ส่วนคนต่อไปนั้น เป็นนักเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๓ จังหวัดเชียงราย เจ้าของร้านอุปกรณ์การก่อสร้างและเป็นเจ้าของร้านกาแฟระยอง เป็นคนที่มีรายได้ดี และช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่นด้วย วสัน เป็นอาจารย์ ครู คศ. ๑ สอนช่างอิเล็กทรอนิกส์ เรียนวิทยาลัยการอาชีพ และเรียนมัธยม นครศรีธรรมราช เข้าสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เทคนิค พัทลุง ต่อสาขาอิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป คุรุศาสตร์อุตสาหกรรมที่พระจอมเกล้าธนบุรี รับราชการเป็นครู ศิริรัตน์ เป็นคนที่มีความรู้ ความคิดในเรื่องของการเพาะปลูก เป็นเจ้าของกิจการไร่เองและทำงานอิสระรับทำงานต่าง ๆ หลายอย่าง งานวิจัย เขาติดต่อกับเพื่อน ๆ นักเรียนทุนด้วยกัน แลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์พืช ให้น้องสอนเป็นครู ครูป่าไม้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้

สิ่งสำคัญของหลักวิชาชีพคือ หาผู้ร่วมงานเป็นบริษัทเป็นโรงงานต่าง ๆ ว่าทำอะไรกันบ้าง และช่วยเหลือให้นักเรียนดูงาน ไปฝึกงาน พอใจก็รับนักเรียนเป็นพนักงานถาวร บริษัทฯ ก็ทำประสบความสำเร็จ จ้างให้นักเรียนไปทำงานต่าง ๆ ทั้งบริษัทไทยและบริษัทต่างประเทศหลาย ๆ บริษัทก็ประสบความสำเร็จ เป็นการศึกษาประเภทที่เรียกว่า “ทวิภาคี”
